



Brüssel, 19. detsember 2018
(OR. en)

15312/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0209(COD)

CODEC 2264
ENV 874
CLIMA 248
ENER 429
CADREFIN 403
PE 181

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1293/2013 - Euroopa Parlamendis toimunud menetluse tulemus (Strasbourg, 10.–13. detsember 2018)

I. SISSEJUHATUS

Raportöör Gerben-Jan GERBRANDY (ALDE, NL) esitas keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni nimel raporti, mis sisaldab 75 muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 1–75) määruse ettepaneku muutmiseks.

Lisaks esitas EPP fraktsioon viis muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 76–80), Verts/ALE fraktsioon 12 muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 81–92) ja GUE/NGL fraktsioon kaheksa muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 93–100). ALDE fraktsioon esitas ühe muudatusettepaneku (muudatusettepanek 101) ning S&D fraktsioon esitas kolm muudatusettepanekut (muudatusettepanekud 102–104).

II. HÄÄLETUS

Täiskogu võttis 11. detsembril 2018 toimunud hääletusel määruse ettepaneku muutmiseks vastu muudatusettepanekud 1, 3–37, 39–57 ja 58 (1. osa) ning 59–75 ja 101–104. Muid muudatusettepanekuid vastu ei võetud. Vastuvõetud muudatusettepanekud on esitatud lisas.

Pärast hääletamist saadeti ettepanek tagasi komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 59 lõike 4 punktile 4, jättes seega parlamendi esimese lugemise lõpule viimata ja alustades läbirääkimisi nõukoguga.

Keskkonna ja kliimameetmete programmi (LIFE) loomine ***I

Euroopa Parlamendi 11. detsembril 2018. aastal vastuvõetud muudatusettepanekud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1293/2013 (COM(2018)0385 - C8-0249/2018 – 2018/0209(COD))¹

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 2

Komisjoni ettepanek

(2) Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE), mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1293/2013⁶ ajavahemikuks 2014–2020, on viimane paljudest 25 aasta jooksul rakendatud liidu programmidest, millega toetatakse keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ning poliitiliste prioriteetide rakendamist. Programm hinnati hiljutisel vahehindamisel⁷ tulemuslikuks, tõhusaks ja asjakohaseks. Perioodi 2014–2020 programmi LIFE tuleks seetõttu jätkata teatavate muudatustega, mis tehti kindlaks vahehindamisel ja sellele järgnenud hindamiste käigus. Sellest tulenevalt tuleks aastaga 2021. algavaks perioodiks kehtestada keskkonna ja kliimameetmete programm LIFE (edaspidi „programm“).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1293/2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr

Muudatusettepanek

(2) Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE), mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1293/2013⁶ ajavahemikuks 2014–2020, on viimane paljudest 25 aasta jooksul rakendatud liidu programmidest, millega toetatakse keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ning poliitiliste prioriteetide rakendamist. Programm hinnati hiljutisel vahehindamisel⁷ **juba väga kulutasuvaks, üldiselt** tulemuslikuks, tõhusaks ja asjakohaseks. Perioodi 2014–2020 programmi LIFE tuleks seetõttu jätkata teatavate muudatustega, mis tehti kindlaks vahehindamisel ja sellele järgnenud hindamiste käigus. Sellest tulenevalt tuleks aastaga 2021. algavaks perioodiks kehtestada keskkonna ja kliimameetmete programm LIFE (edaspidi „programm“).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1293/2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ)

¹ Asi saadeti vastavalt kodukorra artikli 59 lõike 4 neljandale lõigule vastutavale komisjonile tagasi institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks (A8-0397/2018).

614/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 185).

⁷ Keskkonna ja kliimameetmete programmi LIFE vahehindamise aruanne (SWD(2017)0355 final).

nr 614/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 185).

⁷ Keskkonna ja kliimameetmete programmi LIFE vahehindamise aruanne (SWD(2017)0355 final).

Muudatusettepanek 102

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 3

Komisjoni ettepanek

(3) Et püüelda keskkonna-, kliima ja nendega seotud puhta energeetika alastes õigusaktides, poliitikas, kavades ja rahvusvaheliste kohtustega seatud liidu eesmärkide ja sihtide saavutamise poole, peaks programm aitama minna üle puhtale, ringluspõhisele, energiatõhusale, **vähese CO₂-heitega** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele, aitama kaitsta **keskkonda** ja parandada **selle kvaliteeti** ning peatada ja ümber pöörata bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, kas otsese sekkumise või kõnealuste eesmärkide muudesse poliitikasuundadesse lõimimise abil.

Muudatusettepanek

(3) Et püüelda keskkonna-, kliima ja nendega seotud puhta energeetika alastes õigusaktides, poliitikas, kavades ja rahvusvaheliste kohtustega seatud liidu eesmärkide ja sihtide saavutamise poole, peaks programm aitama **õiglase ülemineku raamistikus** minna üle puhtale, ringluspõhisele, energiatõhusale, CO₂-**neutraalsele** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele, aitama kaitsta ja parandada **keskkonda ja tervist** ning peatada ja ümber pöörata bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, **muu hulgas Natura 2000 võrgustiku toetamise ja ökosüsteemide tulemusliku haldamise ja seisukorra halvenemise peatamise abil**, kas otsese sekkumise või kõnealuste eesmärkide muudesse poliitikasuundadesse lõimimise abil. **Õiglase ülemineku saavutamiseks tuleks konsulteerida ja pidada dialoogi tööturu osapoolte ning mõjutatud piirkondade ja kogukondadega. Nad tuleks võimalikult suurel määral kaasata ka projektide väljatöötamisse ja rakendamisse.**

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4

Komisjoni ettepanek

(4) Liit on võtnud kohustuse töötada välja igakülgsed meetmed ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, milles rõhutatakse olulist seost loodusvarade pikaajalise kättesaadavuse tagamiseks vajaliku majandamise ja ökosüsteemi teenuste vahel, samuti nende seost inimeste tervise ning kestliku ja sotsiaalselt kaasava majanduskasvu vahel. Seda silmas pidades peaks programm **oluliselt panustama** nii majandusarengusse kui ka sotsiaalse sidususe suurendamisse.

Muudatusettepanek

(4) Liit on võtnud kohustuse töötada välja igakülgsed meetmed ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, milles rõhutatakse olulist seost loodusvarade pikaajalise kättesaadavuse tagamiseks vajaliku majandamise ja ökosüsteemi teenuste vahel, samuti nende seost inimeste tervise ning kestliku ja sotsiaalselt kaasava majanduskasvu vahel. Seda silmas pidades peaks programm **peegeldama solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõtet, panustades oluliselt** nii majandusarengusse kui ka sotsiaalse sidususe suurendamisse.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(4a) Kestliku arengu edendamiseks tuleks keskkonna- ja kliimakaitseõuded integreerida kõigi liidu poliitikavaldkondade ja meetmete määratlemisse ja rakendamisse. Seetõttu tuleks edendada koostoimet ja vastastikust täiendavust muude liidu rahastamisprogrammidega, sealhulgas soodustades selliste tegevuste rahastamist, mis täiendavad strateegilisi integreeritud projekte ja strateegilisi loodusprojekte ning toetavad programmi raames välja töötatud lahenduste kasutuselevõttu ja kordamist. Toppelrahastamise vältimiseks on vajalik kooskõlastamine. Komisjon ja liikmesriigid peaksid võtma meetmeid, et vältida eri rahastamisvahenditest tulenevate aruandluskohustuste tõttu projekti toetusesaajatele langevat täiendavat halduskoormust ja -kattuvust.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 5

Komisjoni ettepanek

(5) Programm peaks aitama kaasa kestlikule arengule ning liidu keskkonna-, kliima- ja asjakohaste puhta energeetika alaste õigusaktide, strateegiate, kavade ja eelkõige selliste rahvusvaheliste kohustuste alusel võetud eesmärkide ja sihtide täitmisse nagu ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030⁸, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon⁹ ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe¹⁰ („Pariisi kliimakokkulepe“).

⁸ Kestliku arengu tegevuskava 2030, vastu võetud ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 25.9.2015.

⁹ 93/626/EMÜ bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni sõlmimise kohta (EÜT L 309, 13.12.1993, lk 1).

¹⁰ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

Muudatusettepanek

(5) Programm peaks aitama kaasa kestlikule arengule ning liidu keskkonna-, kliima- ja asjakohaste puhta energeetika alaste õigusaktide, strateegiate, kavade ja eelkõige selliste rahvusvaheliste kohustuste alusel võetud eesmärkide ja sihtide täitmisse nagu ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030⁸, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon⁹, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe¹⁰ („Pariisi kliimakokkulepe“), **UNECE keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon** („**Århusi konventsioon**“), **UNECE piiriülese õhusaaste kauglevi konventsioon**, **ÜRO ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon**, **ÜRO teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon** ja **ÜRO püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioon**.

⁸ Kestliku arengu tegevuskava 2030, vastu võetud ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 25.9.2015.

⁹ 93/626/EMÜ bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni sõlmimise kohta (EÜT L 309, 13.12.1993, lk 1).

¹⁰ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

Muudatusettepanekud 6 ja 101

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 6

Komisjoni ettepanek

(6) Üldiste eesmärkide saavutamiseks on eriti oluline ringmajanduse paketi, kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030,^{12,13,14} liidu **loodusalaste õigusaktide**¹⁵ ning nendega seotud poliitika^{16,17,18,19,20} rakendamine.

¹¹ COM(2015)0614 final, 2.12.2015.

¹² Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030, COM(2014)0015, 22.1.2014.

¹³ ELi strateegia kliimamuutustega kohanemiseks, COM(2013) 216, 16.4.2013.

¹⁴ Pakett „Puhas energia kõikidele eurooplastele“, COM(2016)0860 (final), 30.11.2016.

¹⁵ Loodust, rahvast ja majandust käsitlev tegevuskava, COM(2017)0198, 27.4.2017.

¹⁶ Programm „Puhas õhk Euroopale“, COM(2013)0918.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT

Muudatusettepanek

(6) Üldiste eesmärkide saavutamiseks on eriti oluline ringmajanduse paketi,¹¹ kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030,^{12,13,14} liidu **loodusalase õigustiku**^{14a,14b,15} ning nendega seotud poliitika^{16,17,18,19,20,20a} **rakendamine, nagu ka ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 3 kohaselt vastu võetud üldiste keskkonna- ja kliimapoliitika tegevusprogrammide (nagu seitsmes keskkonnaalane tegevusprogramm^{20c}) rakendamine^{20b}.**

¹¹ COM(2015)0614 final, 2.12.2015.

¹² Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030, COM(2014)0015, 22.1.2014.

¹³ ELi strateegia kliimamuutustega kohanemiseks, COM(2013)0216, 16.4.2013.

¹⁴ Pakett „Puhas energia kõikidele eurooplastele“, COM(2016)0860 (final), 30.11.2016.

^{14a} **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).**

^{14b} **Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).**

¹⁵ Loodust, rahvast ja majandust käsitlev tegevuskava, COM(2017)0198, 27.4.2017.

¹⁶ Programm „Puhas õhk Euroopale“, COM(2013)0918.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane

L 327, 22.12.2000, lk 1).

¹⁸ Mullakaitse teemastrateegia, COM(2006)0231.

¹⁹ Vähese heitega liikuvuse strateegia, COM(2016)0501 final.

²⁰ Direktiivi 2014/94/EL artikli 10 lõike 6 kohane alternatiivkütuste taristu tegevuskava, 8.11.2017.

tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

¹⁸ Mullakaitse teemastrateegia, COM(2006)0231.

¹⁹ Vähese heitega liikuvuse strateegia, COM/2016/0501 final.

²⁰ Direktiivi 2014/94/EL artikli 10 lõike 6 kohane alternatiivkütuste taristu tegevuskava, 8.11.2017.

^{20a} Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

^{20b} Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus vee taaskasutuse miinimumnõuete kohta.

^{20c} Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2013. aasta otsus nr 1386/2013/EL, milles käsitletakse liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires“ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 171).

Muudatusettepanek 7

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 6 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(6a) Liit peab väga tähtsaks programmi LIFE projektide tulemuste pikaajalist kestlikkust ning suutlikkust tagada ja

säilitada neid tulemusi pärast projekti rakendamist, muu hulgas projekti jätkamise, kordamise ja/või ülekandmise kaudu. See tähendab, et taotlejatele peavad olema erinõuded ja vaja on liidu tasandi tagatise, et muud liidu rahastatavad projektid ei kahjusta rakendatud LIFE-projektide tulemusi.

Muudatusettepanek 8

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 7

Komisjoni ettepanek

(7) ELi Pariisi kliimakokkuleppest tulenevate kohustuste täitmiseks on liit vaja muuta energiatõhusaks, **vähese süsinikdioksiidiheitega** ja kliimamuutustele vastupanuvõimeliseks ühiskonnaks. See omakorda nõuab meetmeid, mis on suunatud eelkõige praegu suurima **CO₂-heitega** ja enimsaastavatele sektoritele ning mis aitavad ellu viia 2030. aasta energia- ja kliimapoliitika raamistikku ning liikmesriikide lõimitud riiklikke energia- ja kliimakavasid ning **valmistada ette** sajandi keskpaigani ulatuvat ja pikaajalist liidu kliima- ja energiastrateegiat. Programm peaks hõlmama ka meetmeid, mis aitavad rakendada liidu kliimamuutustega kohanemise poliitikat, et vähendada kaitsetust kliimamuutuste kahjuliku mõju ees.

Muudatusettepanek

(7) ELi Pariisi kliimakokkuleppest tulenevate kohustuste täitmiseks on liit vaja muuta **kestlikuks, ringmajandusel põhinevaks, taastuvaks**, energiatõhusaks, **CO₂-neutraalseks** ja kliimamuutustele vastupanuvõimeliseks ühiskonnaks. See omakorda nõuab meetmeid, mis on suunatud eelkõige praegu suurima **kasvuhoonegaaside heitega** ja enimsaastavatele sektoritele ning mis aitavad ellu viia 2030. aasta energia- ja kliimapoliitika raamistikku ning liikmesriikide lõimitud riiklikke energia- ja kliimakavasid ning **rakendada** sajandi keskpaigani ulatuvat ja pikaajalist liidu kliima- ja energiastrateegiat **kooskõlas Pariisi kokkuleppe CO₂-heite vähendamise eesmärgiga**. Programm peaks hõlmama ka meetmeid, mis aitavad rakendada liidu kliimamuutustega kohanemise poliitikat, et vähendada kaitsetust kliimamuutuste kahjuliku mõju ees.

Muudatusettepanek 9

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 8

Komisjoni ettepanek

(8) **Puhtale** energeetikale üleminek on oluline samm kliimamuutuste leevendamisel, mis toob kasu ka keskkonnale. Puhtale energeetikale ülemineku toetamiseks vajalikud suutlikkuse suurendamise meetmed, mida rahastatakse programmi „Horisont 2020“ raames kuni 2020. aastani, tuleks programmiga lõimida, kuna nende eesmärk ei ole rahastada teaduse tipptaset ja luua innovatsiooni, vaid hõlbustada juba olemasoleva tehnoloogia kasutuselevõttu, mis aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele. Kõnealuste suutlikkuse suurendamise meetmete programmi lisamisega on võimalik tekitada koostoimet allprogrammide vahel ja suurendada liidu rahastamise üldist sidusust. Seepärast tuleks koguda ja levitada andmeid LIFE projektide, sealhulgas programmi „Euroopa horisont“ ja selle eelkäijate olemasolevate teadusalaste ja innovatsioonilahenduste rakendamise kohta.

Muudatusettepanek

(8) **Taastuvale, energiatõhusale ja CO2-neutraalsele** energeetikale üleminek on oluline samm kliimamuutuste leevendamisel, mis toob kasu ka keskkonnale. Puhtale energeetikale ülemineku toetamiseks vajalikud suutlikkuse suurendamise meetmed, mida rahastatakse programmi „Horisont 2020“ raames kuni 2020. aastani, tuleks programmiga lõimida, kuna nende eesmärk ei ole rahastada teaduse tipptaset ja luua innovatsiooni, vaid hõlbustada juba olemasoleva **taastuenergia ja energiatõhususe** tehnoloogia kasutuselevõttu, mis aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele. **Programm peaks hõlmama kõiki sidusrühmi ja sektoreid, mis on seotud puhtale energiale üleminekuga, näiteks ehitussektor, tööstus, transport ja põllumajandus.** Kõnealuste suutlikkuse suurendamise meetmete programmi lisamisega on võimalik tekitada koostoimet allprogrammide vahel ja suurendada liidu rahastamise üldist sidusust. Seepärast tuleks koguda ja levitada andmeid LIFE projektide, sealhulgas programmi „Euroopa horisont“ ja selle eelkäijate olemasolevate teadusalaste ja innovatsioonilahenduste rakendamise kohta.

Muudatusettepanek 10

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 9

Komisjoni ettepanek

(9) Puhta energeetika alaste õigusaktide mõju hinnangutes leitakse, et liidu 2030. aasta energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks on vaja aastatel 2021–2030 täiendavalt investeerida 177 miljardit eurot aastas. Kõige suuremad puudujäägid on seotud investeringutega hoonete CO₂-heite vähendamisse (energiatõhusus ja väiksemahulised taastuenergiaallikad), kus kapitali tuleb suunata laadilt väga hajutatud projektidesse. Puhtale energeetikale ülemineku allprogrammi üks eesmärk on suurendada projektide arendamise ja koondamise suutlikkust, millega aidatakse kasutada ära Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahalisi vahendeid ja võimendada investeringuid **puhtasse energeetikasse** ka programmiga InvestEU ette nähtud rahastamisvahenditest.

Muudatusettepanek

(9) Puhta energeetika alaste õigusaktide mõju hinnangutes leitakse, et liidu 2030. aasta energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks on vaja aastatel 2021–2030 täiendavalt investeerida 177 miljardit eurot aastas. Kõige suuremad puudujäägid on seotud investeringutega hoonete CO₂-heite vähendamisse (energiatõhusus ja väiksemahulised taastuenergiaallikad), kus kapitali tuleb suunata laadilt väga hajutatud projektidesse. Puhtale energeetikale ülemineku allprogrammi üks eesmärk on suurendada projektide arendamise ja koondamise suutlikkust, millega aidatakse kasutada ära Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahalisi vahendeid ja võimendada investeringuid **taastuenergiasse ja energiatõhususse** ka programmiga InvestEU ette nähtud rahastamisvahenditest.

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 9 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(9a) Programm LIFE on ainus programm, mis on mõeldud konkreetselt keskkonna- ja kliimameetmete võtmiseks, mille tõttu on sel nendes valdkondades liidu õigusaktide rakendamise toetamisel keskne roll.

Muudatusettepanek 12

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 11

Komisjoni ettepanek

(11) Meede, mis on saanud toetust programmi alusel, võib saada toetust ka muudest liidu programmide, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Meetmeid, mis saavad rahastust erinevate liidu programmide alusel, **auditeeritakse** vaid ühe korra, hõlmates kõiki asjaomaseid programme ja vastavaid kohaldatavaid eeskirju.

Muudatusettepanek

(11) Meede, mis on saanud toetust programmi alusel, võib saada toetust ka muudest liidu programmide, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Meetmeid, mis saavad rahastust erinevate liidu programmide alusel, **tuleks auditeerida** vaid ühe korra, hõlmates kõiki asjaomaseid programme ja vastavaid kohaldatavaid eeskirju.

Muudatusettepanek 13

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 12

Komisjoni ettepanek

(12) Liidu viimane keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise pakett²¹ näitab, et tuleb astuda olulisi samme, et kiirendada liidu keskkonnaalase õigustiku rakendamist ning tõhustada keskkonna- ja kliimaeesmärkide lõimimist teistesse poliitikavaldkondadesse. Seetõttu peaks programm toimima **vajaliku edu** katalüsaatorina uute lähenemisviiside väljatöötamise, katsetamise ja kordamise, poliitika väljatöötamise, järelevalve ja **läbivaatamise**, sidusrühmade kaasatuse suurendamise, ELi investeerimisprogrammide või muudest rahastamisallikatest investeeringute koondamise ning selliste meetmete toetamise kaudu, mis aitavad ületada erinevaid takistusi peamiste keskkonnaõigusega ette nähtud kavade tõhusal rakendamisel.

Muudatusettepanek

(12) Liidu viimane keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise pakett²¹ näitab, et tuleb astuda olulisi samme, et kiirendada liidu keskkonnaalase õigustiku rakendamist ning tõhustada keskkonna- ja kliimaeesmärkide lõimimist teistesse poliitikavaldkondadesse. Seetõttu peaks programm toimima katalüsaatorina, **et tegeleda horisontaalsete, süsteemsete probleemide ja keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamisel tuvastatud rakendamispuuduste algpõhjustega ning saavutada vajalikud edusammud** uute lähenemisviiside väljatöötamise, katsetamise ja kordamise, poliitika väljatöötamise, järelevalve ja **läbivaatamisega, parandades keskkonna-, kliimamuutuste ja puhtale energiale üleminekuga seotud küsimustes juhtimist, sealhulgas mitmetasandilise avalikkuse ja sidusrühmade kaasatuse suurendamise,**

suutlikkuse suurendamise, kommunikatsiooni ja teadlikkuse edendamise kaudu; ELi investeerimisprogrammidest või muudest rahastamisallikatest investeringute koondamise ning selliste meetmete toetamise kaudu, mis aitavad ületada erinevaid takistusi peamiste keskkonnaõigusega ette nähtud kavade tõhusal rakendamisel.

²¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „ELi keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine. Ühised probleemid ja ühised jõupingutused paremate tulemuste saavutamiseks“, (COM(2017)0063 final).

²¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „ELi keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine. Ühised probleemid ja ühised jõupingutused paremate tulemuste saavutamiseks“, (COM(2017)0063 final).

Muudatusettepanek 14

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 13

Komisjoni ettepanek

(13) Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamiseks ja selle tendentsi ümberpööramiseks, sealhulgas mere **ökosüsteemides**, on vaja toetada asjakohaste liidu õigusaktide ja poliitika (sh ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020²², nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ²³ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ²⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1143/2014²⁵) väljatöötamist, rakendamist, jõustamist ja hindamist, eelkõige luues alustadmisi poliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks ning arendades, katsetades, tutvustades ja kohaldades parimaid tavasid ja lahendusi seoses väikesemahulise või konkreetsete kohalike, piirkondlike või riiklike vajadustega kohandatud tegevusega,

Muudatusettepanek

(13) Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise **ja ökosüsteemide kahjustumise** peatamiseks ja selle tendentsi ümberpööramiseks, sealhulgas mere **ja muudes veeökosüsteemides**, on vaja toetada asjakohaste liidu õigusaktide ja poliitika (sh ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020²², nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ²³ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ²⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1143/2014²⁵) väljatöötamist, rakendamist, jõustamist ja hindamist, eelkõige luues alustadmisi poliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks ning arendades, katsetades, tutvustades ja kohaldades parimaid tavasid ja lahendusi, **nagu tulemuslik majandamine**, seoses

sealhulgas terviklikud lähenemisviisid direktiivi 92/43/EMÜ kohaste tähtsusjärjestatud tegevuskavade rakendamiseks. Liit *peaks* jälgima bioloogilise mitmekesisusega seoses tehtavaid kulutusi, et täita oma andmete esitamise kohustusi bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames. Tuleks täita ka muudes asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud jälgimisnõuded.

²² COM(2011)0244 final.

²³ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (ELT L 317, 4.11.2014, lk 35).

väikesemahulise või konkreetsete kohalike, piirkondlike või riiklike vajadustega kohandatud tegevusega, sealhulgas terviklikud lähenemisviisid direktiivi 92/43/EMÜ kohaste tähtsusjärjestatud tegevuskavade rakendamiseks. Liit *ja liikmesriigid peaksid* jälgima *oma* bioloogilise mitmekesisusega seoses tehtavaid kulutusi, et täita oma andmete esitamise kohustusi bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames. Tuleks täita ka muudes asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud jälgimisnõuded.

²² COM(2011)0244 final.

²³ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (ELT L 317, 4.11.2014, lk 35).

Muudatusettepanek 15

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 14

Komisjoni ettepanek

(14) Hiljutised hindamised (sh ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020 ja loodusalaste õigusaktide toimivuskontroll) näitavad, et üks peamisi liidu loodusalaste õigusaktide ja bioloogilise mitmekesisuse strateegia puuduliku rakendamise põhjuseid on

Muudatusettepanek

(14) Hiljutised hindamised (sh ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020 ja loodusalaste õigusaktide toimivuskontroll) näitavad, et üks peamisi liidu loodusalaste õigusaktide ja bioloogilise mitmekesisuse strateegia puuduliku rakendamise põhjuseid on

ebapiisav rahastamine. Peamised liidu rahastamisvahendid (näiteks Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond) võivad anda olulise panuse nende vajaduste rahuldamiseks. Meetmete lõimimist saaks programmiga veelgi tõhustada selliste strateegiliste loodusprojektide kaudu, mille eesmärk on kiirendada liidu loodus- ja bioloogilise mitmekesisuse alaste õigusaktide ja poliitika rakendamist, sealhulgas direktiivi 92/43/EMÜ kohases tähtsusjärjestatud tegevuskavas sätestatud meetmed. Strateegiliste loodusprojektidega tuleks **liikmesriikides** toetada meetmeprogramme **asjakohaste** looduse ja bioloogilise mitmekesisuse **alaste eesmärkide** arvesse **võtmiseks** teistes poliitikasuundades ja rahastamisprogrammides, tagades seega asjakohaste vahendite kasutuselevõtu nende poliitikasuundade rakendamisel. Liikmesriigid võivad otsustada oma ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavas kasutada teatava osa Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eraldistest selleks, et toetada käesolevas määruses määratletud strateegiliste loodusprojektide täiendamiseks võetavaid meetmeid.

ebapiisav rahastamine. Peamised liidu rahastamisvahendid (näiteks Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond) võivad anda olulise panuse nende vajaduste rahuldamiseks **tingimusel, et rahastamine peab olema täiendav**. Meetmete lõimimist saaks programmiga veelgi tõhustada selliste strateegiliste loodusprojektide kaudu, mille eesmärk on kiirendada liidu loodus- ja bioloogilise mitmekesisuse alaste õigusaktide ja poliitika rakendamist, sealhulgas direktiivi 92/43/EMÜ kohases tähtsusjärjestatud tegevuskavas sätestatud meetmed. Strateegiliste loodusprojektidega tuleks toetada meetmeprogramme, **et aidata võtta asjakohaseid** looduse ja bioloogilise mitmekesisuse **alaseid eesmärke** arvesse teistes poliitikasuundades ja rahastamisprogrammides, tagades seega asjakohaste vahendite kasutuselevõtu nende poliitikasuundade rakendamisel. Liikmesriigid võivad otsustada oma ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavas kasutada teatava osa Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eraldistest selleks, et toetada käesolevas määruses määratletud strateegiliste loodusprojektide täiendamiseks võetavaid meetmeid.

Muudatusettepanek 16

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 15

Komisjoni ettepanek

(15) Euroopa ülemereterritooriumide bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva vabatahtliku kavaga (BEST) edendatakse bioloogilise mitmekesisuse, sealhulgas mere bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ning ökosüsteemi teenuste säästvat kasutamist,

Muudatusettepanek

(15) Euroopa ülemereterritooriumide bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva vabatahtliku kavaga (BEST) edendatakse bioloogilise mitmekesisuse, sealhulgas mere bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ning ökosüsteemi teenuste säästvat kasutamist,

sealhulgas ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, liidu äärepoolseimates piirkondades ning ülemeremaadel ja -territooriumitel. BEST on aidanud suurendada teadlikkust äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide ökoloogilisest tähtsusest maailma bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel. Ülemeremaade ja -territooriumide ministrid väljendasid oma 2017. ja 2018. aasta deklaratsioonides rahulolu kõnealuse bioloogilise mitmekesisuse kaitseks loodud väiketoetuste kava üle. On **asjakohane võimaldada jätkata** programmist väiketoetuste andmist bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks nii äärepoolseimates piirkondades kui ka ülemeremaades ja -territooriumidel.

sealhulgas ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, liidu äärepoolseimates piirkondades ning ülemeremaadel ja -territooriumitel. BEST on aidanud **2011. aasta vastuvõetud BEST ettevalmistava meetme ja sellele järgnenud BEST 2.0 programmi ja BEST RUP projekti abil** suurendada teadlikkust äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide ökoloogilisest tähtsusest **ja nende ülitähtsast rollist** maailma bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel. **Komisjoni hinnangul vajatakse kõnealustel territooriumidel kohapealsete projektide jaoks rahalist toetust 8 miljonit eurot aastas.** Ülemeremaade ja -territooriumide ministrid väljendasid oma 2017. ja 2018. aasta deklaratsioonides rahulolu kõnealuse bioloogilise mitmekesisuse kaitseks loodud väiketoetuste kava üle. **Seepärast on väga asjakohane, et programmist jätkatakse** väiketoetuste andmist bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks, **sealhulgas suutlikkuse suurendamiseks ja rahastatavate meetmete kapitaliseerimiseks** nii äärepoolseimates piirkondades kui ka ülemeremaades ja -territooriumidel.

Muudatusettepanek 17

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 16

Komisjoni ettepanek

(16) Ringmajanduse edendamiseks tuleb muuta mõttelaadi, kuidas disainida, toota, tarbida ja kõrvaldada materjale ja tooteid, sealhulgas plasti. Programm peaks toetama üleminekut ringmajanduse mudelile rahalise toetuse abil, mida antakse eri osalistele (ettevõtjad, ametiasutused ja tarbijad), eelkõige kohaldades, arendades ja kasutades uuesti parimat tehnoloogiat,

Muudatusettepanek

(16) Ringmajanduse **ja ressursitõhususe** edendamiseks tuleb muuta mõttelaadi, kuidas disainida, toota, tarbida ja kõrvaldada materjale ja tooteid, sealhulgas plasti. Programm peaks toetama üleminekut ringmajanduse mudelile rahalise toetuse abil, mida antakse eri osalistele (ettevõtjad, ametiasutused, **kodanikuühiskond** ja tarbijad), eelkõige

parimaid tavasid ja lahendusi, mis on kohandatud konkreetsete kohalike, piirkondlike või riiklike vajadustega, sealhulgas jäätmekäitlus- ja jäätmetekke vältimise kavade rakendamist käsitlevate terviklike lähenemisviiside kaudu. Plastistrateegia rakendamise toetamise kaudu on võimalik võtta meetmeid eelkõige mereprügi vähendamiseks.

kohaldades, arendades ja kasutades uuesti parimat tehnoloogiat, parimaid tavasid ja lahendusi, mis on kohandatud konkreetsete kohalike, piirkondlike või riiklike vajadustega, sealhulgas **jäätmehierarhia kohaldamise ning** jäätmekäitlus- ja jäätmetekke vältimise kavade rakendamist käsitlevate terviklike lähenemisviiside kaudu. Plastistrateegia rakendamise toetamise kaudu on võimalik võtta meetmeid eelkõige mereprügi vähendamiseks.

Muudatusettepanek 18

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 16 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(16a) Keskkonnakaitse kõrge tase on liidu kodanike tervise ja heaolu jaoks on äärmiselt oluline. Programmiga tuleks toetada liidu eesmärki toota ja kasutada kemikaale nii, et kahjulik mõju inimeste tervisele ja keskkonnale viidaks miinimumini, ning töötada välja liidu strateegia mürgivaba keskkonna jaoks. Programm peaks toetama ka tegevusi, millega aidatakse kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/49/EÜ^{1a} rakendamisele, et saavutada sellised müratasemed, mis ei avalda inimeste tervisele märkimisväärset mõju ega ohusta seda.

^{1a} Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/49/EÜ, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega – Komisjoni avaldus direktiiviga seotud lepituskomitees, mis käsitleb keskkonnamüra hindamist ja kontrollimist (EÜT L 189, 18.7.2002, lk 12).

Muudatusettepanek 19

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 17

Komisjoni ettepanek

(17) Liidu õhukvaliteedi poliitika pikaajaline eesmärk on saavutada õhukvaliteedi tase, mis ei põhjusta märkimisväärseid negatiivseid mõjusid ega riske inimestevahelisele. Üldsuse teadlikkus õhusaastest on suur ja kodanikud ootavad ametiasutustelt tegusid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/2284²⁶ rõhutatakse liidupoolse rahastuse rolli puhta õhu eesmärkide saavutamisel. Seega peaks programm toetama projekte, sealhulgas strateegilisi integreeritud projekte, millel on potentsiaali finantsvõimendada avaliku ja erasektori vahendeid, pakkuda hea tava näiteid ja kiirendada õhukvaliteedi kavade ja õigusaktide rakendamist kohalikul, piirkondlikul, mitut piirkonda hõlmaval, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

Muudatusettepanek 20

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 19

Muudatusettepanek

(17) Liidu õhukvaliteedi poliitika pikaajaline eesmärk on saavutada õhukvaliteedi tase, mis ei põhjusta märkimisväärseid negatiivseid mõjusid ega riske inimestevahelisele ***ega keskkonnale, tugevdades samas õhukvaliteedi paranemise ja kasvuhoonegaaside heite vähenemise koostoimet.*** Üldsuse teadlikkus õhusaastest on suur ja kodanikud ootavad ametiasutustelt tegusid, ***eelkõige piirkondades, kus elanikkond ja ökosüsteemid puutuvad kokku suure hulga õhusaasteainetega.*** Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/2284²⁶ rõhutatakse liidupoolse rahastuse rolli puhta õhu eesmärkide saavutamisel. Seega peaks programm toetama projekte, sealhulgas strateegilisi integreeritud projekte, millel on potentsiaali finantsvõimendada avaliku ja erasektori vahendeid, pakkuda hea tava näiteid ja kiirendada õhukvaliteedi kavade ja õigusaktide rakendamist kohalikul, piirkondlikul, mitut piirkonda hõlmaval, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

(19) **Merekeskkonna** kaitsmine ja taastamine on üks liidu keskkonnapoliitika üldeesmärk. Programm peaks toetama järgmist: bioloogilise mitmekesisuse ja **mereökosüsteemide**, eelkõige Natura 2000 merealade majandamine, kaitsmine, taastamine ja seire ning liikide kaitse kooskõlas direktiivi 92/43/EMÜ kohaste tähtsusjärjestatud tegevuskavadega; hea keskkonnaseisundi saavutamine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2008/56/EÜ²⁸; puhta ja eluterve merekeskkonna edendamine; Euroopa plastistrateegia rakendamine ringmajanduses, et lahendada eelkõige kaotatud kalapüügivahendite ja mereprügiga seotud probleeme ning liidu osalemise edendamine rahvusvahelises ookeanide majandamises, mis on oluline ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamiseks ning merede hea seisundi tagamiseks ka tulevaste põlvkondade jaoks. Programmi strateegilised integreeritud projektid ja strateegilised loodusprojektid peaksid hõlmama asjakohaseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta **merekeskkonda**.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

(19) **Veekeskkonna** kaitsmine ja taastamine on üks liidu keskkonnapoliitika üldeesmärk. Programm peaks toetama järgmist: bioloogilise mitmekesisuse ja **veeökosüsteemide**, eelkõige Natura 2000 merealade majandamine, kaitsmine, taastamine ja seire ning liikide kaitse kooskõlas direktiivi 92/43/EMÜ kohaste tähtsusjärjestatud tegevuskavadega; hea keskkonnaseisundi saavutamine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2008/56/EÜ²⁸; puhta ja eluterve merekeskkonna edendamine; Euroopa plastistrateegia rakendamine ringmajanduses, et lahendada eelkõige kaotatud kalapüügivahendite ja mereprügiga seotud probleeme ning liidu osalemise edendamine rahvusvahelises ookeanide majandamises, mis on oluline ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamiseks ning merede hea seisundi tagamiseks ka tulevaste põlvkondade jaoks. Programmi strateegilised integreeritud projektid ja strateegilised loodusprojektid peaksid hõlmama asjakohaseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta **veekeskkonda**.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

Muudatusettepanek 21

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 19 a (uus)

**(19a) Natura 2000 alade praegune
kaitsestaatus põllumajandusmaal on väga**

halb, mis näitab, et sellised alad vajavad veel kaitset. Kõige mõjusam vahend bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks Natura 2000 aladel on praegused ÜPP toetused^{1a}. Need toetused on aga ebapiisavad ega kujuta endast looduskapitali jaoks suurt väärtust. Et tõhustada selliste alade keskkonnakaitset, tuleks Natura 2000 alade jaoks ette nähtud ÜPP toetusi suurendada.

*^{1a} G. Pe'er, S. Lakner, R. Müller, G. Passoni, V. Bontzorlos, D. Clough, F. Moreira, C. Azam, J. Berger, P. Bezak, A. Bonn, B. Hansjürgens, L. Hartmann, J. Kleemann, A. Lomba, A. Sahrbacher, S. Schindler, C. Schleyer, J. Schmidt, S. Schüler, C. Sirami, M. von Meyer-Höfer, and Y. Zinngrebe (2017). *Is the CAP Fit for purpose? An evidence based fitness-check assessment (Kas ÜPP täidab oma eesmärgi? Tõendus põhine toimivuskontrolli hinnang)*. Leipzig, German Centre for Integrative Biodiversity Research (iDiv) Halle-Jena-Leipzig.*

Muudatusettepanek 22

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 20

Komisjoni ettepanek

(20) Keskkonna-, kliimamuutuste ja sellega seotud puhtale energeetikale ülemineku küsimuste juhtimise parandamiseks tuleb kaasata kodanikuühiskond, suurendades üldsuse teadlikkust, kaasates tarbijad ning laiendades sidusrühmade, sealhulgas vabäuhenduste osalemist asjaomaste poliitikasuundadega seotud konsultatsioonides ja nende rakendamises.

Muudatusettepanek

(20) Keskkonna-, kliimamuutuste ja sellega seotud puhtale energeetikale ülemineku küsimuste juhtimise parandamiseks tuleb kaasata kodanikuühiskond, suurendades üldsuse teadlikkust, **sealhulgas kommunikatsioonistrateegia abil, milles võetakse arvesse uut meediat ja sotsiaalvõrgustikke**, kaasates tarbijad ning laiendades **avalikkuse ja sidusrühmade mitmetasandilist osalemist**, sealhulgas vabäuhenduste osalemist asjaomaste

poliitikasuundadega seotud konsultatsioonides ja nende rakendamises. **Seepärast on asjakohane, et programmiga toetatakse suurt hulka valitsusväliseid organisatsioone, samuti mittetulundusüksuste võrgustikke, mille eesmärk on liidu üldistes huvides ja mis tegutsevad peamiselt keskkonna- või kliimameetmete valdkonnas, andes konkurentsipõhiselt ja läbipaistvalt tegevustoetusi, et aidata sellistel valitsusvälistel organisatsioonidel, võrgustikel ja üksustel anda tulemuslik panus liidu poliitikasse ning suurendada nende suutlikkust saada tõhusamaks partneriks.**

Muudatusettepanek 23

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 21

Komisjoni ettepanek

(21) Samal ajal kui juhtimise parandamine kõigil tasanditel peaks olema kõigi allprogrammide läbiv eesmärk, peaks programm toetama horisontaalsete keskkonnajuhtimisalaste õigusaktide väljatöötamist ja **rakendamist**, sealhulgas selliste õigusaktide, millega rakendatakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni²⁹.

²⁹ ELT L 124, 17.5.2005, lk 4.

Muudatusettepanek

(21) Samal ajal kui juhtimise parandamine kõigil tasanditel peaks olema kõigi allprogrammide läbiv eesmärk, peaks programm toetama **keskkonna- ja kliimaõiguse, eelkõige** horisontaalsete keskkonnajuhtimisalaste õigusaktide väljatöötamist, **rakendamist, täitmise tagamist** ja **tulemuslikku järgimist**, sealhulgas selliste õigusaktide, millega rakendatakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni²⁹ ning **Århusi konventsiooni vastavuskomiteed^{29a}**.

²⁹ ELT L 124, 17.5.2005, lk 4.

^{29a} **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määrus (EÜ)**

*nr 1367/2006 keskkonnainfo
kättesaadavuse, keskkonnaasjade
otsustamises üldsuse osalemise ning neis
asjus kohtu poole pöördumise Århusi
konventsiooni sätete kohaldamise kohta
ühenduse institutsioonide ja organite
suhtes (ELT L 264, 25.9.2006, lk 13);*

Muudatusettepanek 24

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 22

Komisjoni ettepanek

(22) Programmiga tuleks turuosalised ette valmistada üleminekuks puhtale ringluspõhisele, energiatõhusale, **vähese CO2-heitega** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele ning neid selles toetada. Selleks tuleb katsetada uusi ärivõimalusi, täiendada kutseoskusi, parandada kestlike toodete ja teenuste kättesaadavust tarbijatele, kaasata ja volitada arvamusiidreid ning katsetada uudseid meetodeid olemasolevate protsesside ja ärimaastiku kohandamiseks. Et toetada kestlike lahenduste suuremat levikut turul, tuleks taotleda üldsuse heakskiitu ja tarbijaid rohkem kaasata.

Muudatusettepanek

(22) Programmiga tuleks turuosalised ette valmistada üleminekuks puhtale ringluspõhisele, energiatõhusale, **CO2-neutraalsele** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele ning neid selles toetada. Selleks tuleb katsetada uusi ärivõimalusi, täiendada kutseoskusi, parandada kestlike toodete ja teenuste kättesaadavust tarbijatele, kaasata ja volitada arvamusiidreid ning katsetada uudseid meetodeid olemasolevate protsesside ja ärimaastiku kohandamiseks. Et toetada kestlike lahenduste suuremat levikut turul, tuleks taotleda üldsuse heakskiitu ja tarbijaid rohkem kaasata.

Muudatusettepanek 25

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 22 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(22a) Programmi eesmärk on toetada tehnikate, lähenemisviiside ja parimate tavade esitlemist, et neid korrata ja suuremate programmide raames laiendada. Uuenduslikud lahendused

aitaksid parandada keskkonnatoimet ja säästvust, eelkõige mis puudutab säästvate põllumajandustavade arendamist valdkondades, mis on aktiivsed kliima, vee, pinnase, bioloogilise mitmekesisuse ja jäätmete valdkonnas. Sellega seoses tuleks rõhutada koostoimet teiste programmide ja poliitikavaldkondadega, näiteks põllumajanduse tootlikkust ja jätkusuutlikust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse ning ELi keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemiga.

Muudatusettepanek 26

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 23

Komisjoni ettepanek

(23) ELi tasandil rahastatakse keskkonna- ja kliimameetmetega seotud investeeringuid peamiselt liidu suurematest rahastamisprogrammidest (kliimaeesmärkide *arvesse võtmine*). Pidades silmas nende kiirendavat rolli, peaksid programmi raames välja töötatud strateegilised integreeritud projektid ja strateegilised loodusprojektid suurendama rahastamisvõimalusi nendest rahastamisprogrammidest ja muud rahastamisallikatest, näiteks riiklikest vahenditest, ja tekitama koostoimet.

Muudatusettepanek

(23) ELi tasandil rahastatakse keskkonna- ja kliimameetmetega seotud investeeringuid peamiselt liidu suurematest rahastamisprogrammidest. *Seepärast on hädavajalik tõhustada kliimaeesmärkide arvessevõtmise alaseid jõupingutusi, et tagada liidu muude rahastamisprogrammide kestlikkus, bioloogiline mitmekesisus ja kliimamõju ning integreerida kestlikkuse kaitsemeetmed kõikidesse liidu vahenditesse. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu ühine metoodika ja võtta mõjusaid meetmeid, et tagada, et teised liidu programmid ja poliitikavaldkonnad ei mõjutaks programmi LIFE projekte negatiivselt.* Pidades silmas nende kiirendavat rolli, peaksid programmi raames välja töötatud strateegilised integreeritud projektid ja strateegilised loodusprojektid suurendama rahastamisvõimalusi nendest rahastamisprogrammidest ja muud rahastamisallikatest, näiteks riiklikest vahenditest, ja tekitama koostoimet.

Muudatusettepanek 27

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 23 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(23a) Strateegiliste loodusprojektide ja strateegiliste integreeritud projektide edu sõltub tihedast koostööst riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning programmi eesmärkidest mõjutatud valitsusväliste osalejate vahel. Seetõttu tuleks kohaldada projektide väljatöötamist, rakendamist, hindamist ja järelvalvet käsitlevate otsuste läbipaistvuse ja avalikustamise põhimõtet, seda eelkõige süvalaiendamise või mitme rahastamisallika korral.

Muudatusettepanek 28

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 24

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(24) Pidades silmas kliimamuutustega võitlemise olulisust kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ning pidada kinni ÜRO kestliku arengu eesmärkidest, aitab programm võtta arvesse kliimameetmeid ja saavutada kogu eelarvet hõlmav eesmärk, mille kohaselt peaks 25 % ELi kulutustest toetama kliimaeesmärkide täitmist. Programmi alusel võetavad meetmed peaksid toetama kliimaeesmärkide saavutamist 61 % ulatuses programmi rahastamispaketist. Programmi ettevalmistamise ja rakendamise ajal tehakse kindlaks asjakohased meetmed ning neid hinnatakse uuesti asjakohaste hindamiste ja läbivaatamiste käigus.

(24) Pidades silmas kliimamuutustega **koordineeritult ja ambitsioonikalt** võitlemise olulisust kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ning pidada kinni ÜRO kestliku arengu eesmärkidest, aitab programm võtta arvesse kliimameetmeid ja saavutada kogu eelarvet hõlmav eesmärk, mille kohaselt peaks **mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kestuse ajal vähemalt 25 %** ELi kulutustest toetama kliimaeesmärkide täitmist, **ning iga-aastast 30 % eesmärki võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt 2027. aastaks**. Programmi alusel võetavad meetmed peaksid toetama kliimaeesmärkide saavutamist **[61%]** ulatuses programmi rahastamispaketist. Programmi ettevalmistamise ja

rakendamise ajal tehakse kindlaks asjakohased meetmed ning neid hinnatakse uuesti asjakohaste hindamiste ja läbivaatamiste käigus.

Muudatusettepanek 29

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 25

Komisjoni ettepanek

(25) Pidades silmas ELi toimimise lepingu artiklit 349 ja äärepoolseimate piirkondade konkreetseid vajadusi ja haavatavust, tuleks programmi rakendamisel pöörata piisavat tähelepanu neid piirkondi käsitlevale strateegiale. Tuleks võtta arvesse ka muid liidu poliitikasuundi kui keskkonna-, kliima- ja asjakohane puhtale energeetikale ülemineku poliitika.

Muudatusettepanek

(25) Pidades silmas ELi toimimise lepingu artiklit 349 ja äärepoolseimate piirkondade konkreetseid vajadusi ja haavatavust, tuleks programmi rakendamisel pöörata piisavat tähelepanu neid piirkondi käsitlevale strateegiale. ***Sellega seoses tuleks liidu ja liikmesriikide poolset rahastamist vastavalt tugevdada.*** Tuleks võtta arvesse ka muid liidu poliitikasuundi kui keskkonna-, kliima- ja asjakohane puhtale energeetikale ülemineku poliitika.

Muudatusettepanek 30

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 26

Komisjoni ettepanek

(26) Programmi rakendamise toetamiseks peaks komisjon tegema koostööd programmi riiklike kontaktpunktidega, korraldama seminare ja õpikodasid, avaldama programmist rahastatavate projektide nimekirja või viima läbi muud tegevust projekti ***tulemuste levitamiseks ja kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamise hõlbustamiseks*** ning projektitulemuste ***kordamiseks*** kogu liidus. Selline tegevus peaks keskenduma eelkõige sellistele liikmesriikidele, kus

Muudatusettepanek

(26) Programmi rakendamise toetamiseks peaks komisjon tegema koostööd programmi riiklike, ***piirkondlike ja kohalike*** kontaktpunktidega, ***kaasa arvatud kohaliku tasandi nõuandevõrgustiku loomisel, et hõlbustada suure lisaväärtuse ja poliitilise mõjuga projektide väljatöötamist ning tagada teabe andmine lisarahastamise, projektide ülekandvuse ja pikaajalise kestlikkuse kohta***, korraldama seminare ja õpikodasid, avaldama programmist

rahastamisvahendeid kasutatakse vähe, ning hõlbustama samas valdkonnas rakendatud ja käimasolevate projektide toetusesaajate, taotlejate või sidusrühmade vahelist teabevahetust ja koostööd.

rahastatavate projektide nimekirja või viima läbi muud tegevust, **näiteks meediakampaaniaid, et paremini levitada projekti tulemusi ning hõlbustada kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamist** ning projektitulemuste **kordamist** kogu liidus, **edendades sel moel koostööd ja teabevahetust**. Selline tegevus peaks keskenduma eelkõige sellistele liikmesriikidele, kus rahastamisvahendeid kasutatakse vähe, ning hõlbustama samas valdkonnas rakendatud ja käimasolevate projektide toetusesaajate, taotlejate või sidusrühmade vahelist teabevahetust ja koostööd. **On ülimalt oluline, et teabevahetuses ja koostöös osaleksid ka piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ja sidusrühmad.**

Muudatusettepanek 31

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 28 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(28a) Kaasrahastamise miinimum- ja maksimummäärad tuleks kehtestada tasemel, mis on vajalik selleks, et säilitada programmi pakutava toetuse tulemuslik tase, võttes samal ajal arvesse paindlikkust ja kohandatavust, mida on vaja olemasolevatele meetmetele ja üksustele reageerimiseks.

Muudatusettepanek 32

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 31

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(31) Rahastamisliikide ning rakendamismeetodite valimisel tuleks

(31) Rahastamisliikide ning rakendamismeetodite valimisel tuleks

lähtuda sellest, kas nende kaudu on võimalik täita meetme konkreetseid eesmärke ja saada tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollimise kulusid, halduskoormust ja huvide konflikti tekkimise ohtu. Toetuste puhul tuleks kaaluda selle raames ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete ja ühikukulude astmestiku kasutamist.

lähtuda sellest, kas nende kaudu on võimalik täita meetme konkreetseid eesmärke ja saada tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollimise kulusid, halduskoormust ja huvide konflikti tekkimise ohtu. Toetuste puhul tuleks kaaluda selle raames ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete ja ühikukulude astmestiku kasutamist. **Komisjon peaks tagama, et rakendamine on kergesti mõistetav, ning edendama projektiarendajate huvides tegelikku lihtsustamist.**

Muudatusettepanek 33

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 36 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(36a) Selleks et tagada, et programmi toetus ja rakendamine on kooskõlas liidu poliitika ja prioriteetidega ning täiendab muid liidu rahastamisvahendeid, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, võttes vastu mitmeaastased tööprogrammid. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud

Muudatusettepanek 34

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 38

Komisjoni ettepanek

(38) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt **kestliku arengu** toetamine ning liidu keskkonna- ja kliimaalastes ning asjakohastes puhtale energeetikale üleminekut käsitlevates õigusaktides, strateegiates, kavades või rahvusvaheliste kohustustega seatud eesmärkide ja sihtide saavutamisele kaasaaitamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on neid pigem parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Muudatusettepanek

(38) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt **kõrgetasemelise keskkonnakaitse ja kaugelveatavate kliimameetmete** toetamine **koos hea juhtimise ja paljusid sidusrühmi hõlmava käsitusega** ning liidu keskkonna- ja kliimaalastes ning asjakohastes puhtale energeetikale üleminekut, **bioloogilist mitmekesisust, ringmajandust ning taastuvenergiat ja energiatõhusust** käsitlevates õigusaktides, strateegiates, kavades või rahvusvaheliste kohustustega seatud eesmärkide ja sihtide saavutamisele kaasaaitamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on neid pigem parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Muudatusettepanek 35

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 1 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Käesoleva määrusega kehtestatakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) (edaspidi „programm“).

Muudatusettepanek

Käesoleva määrusega kehtestatakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) (edaspidi „programm“), **mis hõlmab ajavahemikku 1. jaanuar 2021 kuni 31. detsember 2027.**

Muudatusettepanek 36

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 1 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve *aastateks 2021–2027*, ELi-poolse rahastamise vormid ja selle rahastamise eeskirjad.

Muudatusettepanek

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve *selleks perioodiks*, ELi-poolse rahastamise vormid ja selle rahastamise eeskirjad.

Muudatusettepanek 37

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 2 – lõik 1 – punkt 1

Komisjoni ettepanek

(1) „strateegiline loodusprojekt“ – projekt, millega toetatakse liidu looduse ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide täitmist, rakendades *liikmesriikides* sidusaid meetmeprogramme nende eesmärkide arvesse võtmiseks muudes poliitikavaldkondades ja rahastamisvahendites, sealhulgas direktiivi 92/43/EMÜ kohase tähtsusjärjestatud tegevuskava koordineeritud rakendamise kaudu;

Muudatusettepanek

1) „strateegiline loodusprojekt“ – projekt, millega toetatakse liidu looduse ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide täitmist, rakendades sidusaid meetmeprogramme *eelkõige* nende eesmärkide arvesse võtmiseks muudes poliitikavaldkondades ja rahastamisvahendites, sealhulgas direktiivi 92/43/EMÜ kohase tähtsusjärjestatud tegevuskava koordineeritud rakendamise kaudu;

Muudatusettepanek 103

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Programmi üldine eesmärk on toetada üleminekut puhtale,

Muudatusettepanek

1. Programmi üldine eesmärk on toetada *õiglase ülemineku raamistikus*

ringluspõhisele, energiatõhusale, **vähese CO₂-heitega** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele, **sealhulgas puhtale energeetikale ülemineku**, keskkonna **kaitmise ja keskkonna kvaliteedi parandamise ning** bioloogilise mitmekesisuse **vähendamise peatamise ja selle tendentsi ümberpööramise kaudu**, toetades seeläbi kestlikku arengut.

üleminekut puhtale, ringluspõhisele, energiatõhusale, **CO₂-neutraalsele** ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele, **kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti ning peatada** bioloogilise mitmekesisuse **vähendamise ja pöörata see tendents ümber**, toetades seeläbi kestlikku arengut.

Muudatusettepanek 39

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt a

Komisjoni ettepanek

(a) arendada, tutvustada ja edendada uuenduslikke meetodeid ja lähenemisviise, mis on vajalikud liidu keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja poliitikavaldkondade eesmärkide saavutamiseks, millest üks on üleminek puhtale **energeetikale**, ning aidata kaasa looduse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud parimate tavade kohaldamisele;

Muudatusettepanek

a) arendada, tutvustada ja edendada uuenduslikke meetodeid ja lähenemisviise, mis on vajalikud liidu keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja poliitikavaldkondade eesmärkide saavutamiseks, millest üks on üleminek puhtale **taastuvenergiale ja energiatõhususe suurendamine**, ning aidata kaasa looduse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud **teadmusbasi, tulemusliku juhtimise ja parimate tavade kohaldamisele, kaasa arvatud Natura 2000 võrgustiku toetamise kaudu**;

Muudatusettepanek 40

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt b

Komisjoni ettepanek

(b) toetada asjakohaste liidu õigusaktide ja poliitikavaldkondade arendamist, rakendamist, järelevalvet ja jõustamist, **muu hulgas** tõhustades juhtimist avaliku ja

Muudatusettepanek

b) toetada asjakohaste liidu õigusaktide ja poliitikavaldkondade arendamist, rakendamist, järelevalvet, **tulemuslikku täitmist** ja jõustamist, **eelkõige toetades**

erasektori osalejate suutlikkuse suurendamise ja kodanikuühiskonna kaasamise kaudu;

ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 3 kohaselt vastu võetud üldiste keskkonnaalaste tegevusprogrammide rakendamist ning tõhustades *keskkonnan- ja kliimaalast* juhtimist *igal tasandil, muu hulgas* avaliku ja erasektori osalejate suutlikkuse suurendamise ja kodanikuühiskonna kaasamise kaudu;

Muudatusettepanek 41

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 5 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2021–2027 on **5 450 000 000** eurot jooksevhindades.

Muudatusettepanek

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2021–2027 on **2018. aasta hindades 6 442 000 000** eurot (jooksevhindades **7 272 000 000** eurot).

Muudatusettepanek 42

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 5 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Lõikes 1 osutatud summa suunav jaotus on järgmine:

(a) **3 500 000 000** eurot valdkonnale „Keskkond“, millest

(1) **2 150 000 000** eurot looduse ja bioloogilise mitmekesisuse allprogrammidele;

(2) **1 350 000 000** eurot ringmajanduse

Muudatusettepanek

2. Lõikes 1 osutatud summa suunav jaotus on järgmine:

a) **4 715 000 000** eurot **2018. aasta hindades (5 322 000 000** jooksevhindades, **mis vastab 73,2 %-le programmi kogu rahastamispaketist)** valdkonnale „Keskkond“, millest

1) **2 829 000 000** eurot **2018. aasta hindades (3 261 420 000** jooksevhindades, **mis vastab 44,9 %-le programmi kogu rahastamispaketist)** looduse ja bioloogilise mitmekesisuse allprogrammidele, **ning**

2) **1 886 000 000** eurot **2018. aasta**

ja elukvaliteedi allprogrammile;

- (b) 1 950 000 000 eurot valdkonnale „Kliimameetmed“, millest
- (1) 950 000 000 eurot kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise allprogrammile ning
- (2) 1 000 000 000 eurot puhtale energeetikale ülemineku allprogrammile.

hindades (2 060 580 000 jooksevhindades, mis vastab 28,3 %-le programmi kogu rahastamispaketist) ringmajanduse ja elukvaliteedi allprogrammile;

- b) 1 950 000 000 eurot valdkonnale „Kliimameetmed“, millest
- 1) 950 000 000 eurot kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise allprogrammile ning
- 2) 1 000 000 000 eurot puhtale energeetikale ülemineku allprogrammile.

Muudatusettepanek 43

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 6 – lõige 1 – sissejuhatav osa

Komisjoni ettepanek

1. **Programm** on avatud järgmistele kolmandatele riikidele:

Muudatusettepanek

1. **Tingimusel et nad täidavad täielikult kõiki programmi reegleid ja juhiseid**, on **programm** avatud järgmistele kolmandatele riikidele:

Muudatusettepanek 44

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 6 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 6a

Rahvusvaheline koostöö

Programmi rakendamisel võib teha koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning nende organisatsioonide asutuste ja organitega, kui see on vajalik artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Muudatusettepanek 45

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 7

Komisjoni ettepanek

Programmi **rakendatakse viisil, mis tagab selle koosõla** Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga, programmiga „Euroopa horisont“, Euroopa ühendamise rahastuga ja programmiga InvestEU, et tekitada koostoimet, eriti strateegiliste loodusprojektide ja strateegiliste integreeritud projektide puhul, ning toetada programmi raames väljatöötatud lahenduste kasutuselevõttu ja kordamist.

Muudatusettepanek

Komisjon tagab programmi **järjepideva rakendamise ning komisjon ja liikmesriigid tagavad sidususe ja koordineerimise** Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga, programmiga „Euroopa horisont“, Euroopa ühendamise rahastuga, **heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifondiga** ja programmiga InvestEU, et tekitada koostoimet, eriti strateegiliste loodusprojektide ja strateegiliste integreeritud projektide puhul, ning toetada programmi raames väljatöötatud lahenduste kasutuselevõttu ja kordamist. **Komisjon ja liikmesriigid tagavad kõikidel tasanditel täiendavuse. Komisjon määrab kindlaks konkreetsed meetmed ja võtab kasutusele asjakohase rahastamise liidu muude programmide raames ning hõlbustab muudest allikatest rahastatavate täiendavate meetmete koordineeritud ja ühtset rakendamist.**

Muudatusettepanek 104

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 8 – lõige 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1a. Programmi rakendatakse õiglase ülemineku raamistikus, kusjuures projektide väljatöötamise ja rakendamise kaasatakse mõjutatud kogukonnad ja territooriumid, eelkõige

Muudatusettepanek 46

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 10 – lõige 3

Komisjoni ettepanek

3. **Selliseid** looduse ja bioloogilise mitmekesisuse allprogrammi **projekte**, mis puudutavad Natura 2000 alade majandamist, taastamist ja seiret kooskõlas direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ, **toetatakse** direktiivi 92/43/EMÜ **kohaste** tähtsusjärjestatud **tegevuskavade alusel**.

Muudatusettepanek

3. **Sellistes** looduse ja bioloogilise mitmekesisuse allprogrammi **projektides**, mis puudutavad Natura 2000 alade majandamist, taastamist ja seiret kooskõlas direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ, **võetakse arvesse riiklikes ja piirkondlikes kavades, strateegiates ja poliitikas kehtestatud prioriteete, muu hulgas** direktiivi 92/43/EMÜ **kohaseid** tähtsusjärjestatud **tegevuskavasid**.

Muudatusettepanek 47

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 10 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Toetustest võib rahastada tegevust väljaspool **liitu** tingimusel, et projekt täidab liidu keskkonna- ja kliimaalaseid eesmärke ning liiduväline tegevus on vajalik, et tagada liikmesriikide territooriumil võetud meetmete tulemuslikkus.

Muudatusettepanek

4. Toetustest võib rahastada tegevust väljaspool **liikmesriiki või sellega seotud ülemeremaal või -territooriumil** tingimusel, et projekt täidab liidu keskkonna- ja kliimaalaseid eesmärke ning liiduväline tegevus on vajalik, et tagada liikmesriikide territooriumil **või ülemeremaal või -territooriumil** võetud meetmete tulemuslikkus **või et toetada rahvusvahelisi lepinguid, milles liit on osaline**.

Muudatusettepanek 48

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 11 – lõige 2 – punkt a – alapunkt 3

Komisjoni ettepanek

(3) muu **tööprogramm**is loetletud kolmas riik punktides 4–6 sätestatud tingimustel;

Muudatusettepanek

3) muu **mitmeaastastes tööprogrammides** loetletud kolmas riik punktides 4–6 sätestatud tingimustel;

Muudatusettepanek 49

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 11 – lõige 6 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

6a. *Selleks et tagada programmi vahendite tulemuslik kasutamine ja lõikes 4 osutatud juriidiliste isikute tõhus osalemine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 21 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat artiklit, sätestades, millises ulatuses liidu poolt keskkonna- ja kliimapoliitikas nende juriidiliste isikute osalemine on piisav, et neid saaks programmi raames rahastada.*

Muudatusettepanek 50

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 12 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 12a

Projektide esitamise ja valikumenetlused

1. *Programmi raames nähakse ette järgmised projektide esitamise ja valimise menetlused:*

a) *lihtsustatud kaheetapiline meetod, mis põhineb kokkuvõtte esitamisel ja selle*

hindamisel ning millele järgneb täispikk ettepanek nendelt kandidaatidelt, kelle ettepanekud välja valitakse;

b) tavapärane üheetapiline meetod, mis põhineb üksnes täispika ettepaneku esitamisel ja selle hindamisel. Kui lihtsustatud meetodile eelistatakse tavapärast meetodit, tuleb seda valikut tööprogrammis põhjendada, arvestades iga allprogrammi ja vajaduse korral iga projektikonkursi organisatsioonilisi ja tegevuslikke piiranguid.

2. Lõike 1 kohaldamisel tähendab „kokkuvõte“ kuni 10 lehekülje pikkust teksti, mis sisaldab kirjeldust projekti sisu, võimalike partnerite, tõenäoliselt tekkivate piirangute ja hädaolukorra plaani kohta nende lahendamiseks, samuti strateegiat, mis on valitud, et tagada projekti tulemuste kestlikkus pärast selle lõppemist, projektis osalevate toetusesaajate haldusvorme ja projekti üksikasjalikku eelarvet.

Muudatusettepanek 51

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 13

Komisjoni ettepanek

Artikkel 13

Hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteeriumid *esitatakse konkursikutses*, võttes arvesse järgmist:

(a) programmist rahastatavate projektidega *peab hoiduma programmi* keskkonna-, kliima- või asjakohaste puhta energeetika *alaste eesmärkide kahjustamisest* ning võimaluse korral *edendama* keskkonnahoidlike riigihangete kasutamist;

Muudatusettepanek

Artikkel 13

Hindamiskriteeriumid

Hindamiskriteeriumid *määratletakse artiklis 17 nimetatud mitmeaastastes tööprogrammides ja konkursikutsetes*, võttes arvesse järgmist:

a) programmist rahastatavate projektidega *ei kahjustata* keskkonna-, kliima- või asjakohaste puhta energeetika *alaseid eesmärke* ning võimaluse korral *edendatakse alati* keskkonnahoidlike riigihangete kasutamist;

- (b) eelistatakse projekte, mis annavad lisakasu ja suurendavad artiklis 4 osutatud allprogrammide vahelist koostoimet;
- (c) **eelistatakse projekte**, millel on suurim potentsiaal kordamiseks ja avalikus või erasektoris kasutuselevõtuks või suurimate investeeringute või rahaliste vahendite saamiseks;
- (d) tagatakse standardprojekti tulemuste korratavus;
- (e) projektid, mis põhinevad muude programmist, sellele eelnenud programmidest või muudest liidu vahenditest rahastatud projektide tulemustel või täiendavad neid, saavad hindamisel lisapunkte;
- (f) Võimaluse korral pööratakse erilist tähelepanu projektidele erivajadustega või haavatavates geograafilistes piirkondades, näiteks teatavate keskkonnaprobleemide või looduslike piirangutega alad, piiriülesed alad või äärepoolseimad piirkonnad.

aa) projektid on kulutasuvad ning tehniliselt ja rahaliselt sidusad;

ab) eelistatakse projekte, mis võiksid kõige rohkem kaasa aidata artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele;

- b) eelistatakse projekte, mis annavad lisakasu ja suurendavad artiklis 4 osutatud allprogrammide vahelist koostoimet;
- c) **hindamisel saavad nõ lisapunkte projektid**, millel on suurim potentsiaal kordamiseks ja avalikus või erasektoris kasutuselevõtuks või suurimate investeeringute või rahaliste vahendite saamiseks;
- d) tagatakse standardprojekti tulemuste korratavus;
- e) projektid, mis põhinevad muude programmist, sellele eelnenud programmidest või muudest liidu vahenditest rahastatud projektide tulemustel või täiendavad neid, saavad hindamisel lisapunkte;
- f) Võimaluse korral pööratakse erilist tähelepanu **projektide biogeograafilisele tasakaalule ning** projektidele erivajadustega või haavatavates geograafilistes piirkondades, näiteks teatavate keskkonnaprobleemide või looduslike piirangutega alad, piiriülesed **alad, suure loodusväärtusega** alad või äärepoolseimad piirkonnad.

Muudatusettepanek 52

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 15 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Meede, mis on saanud toetust liidu muu programmi alusel, võib saada toetust ka programmist LIFE, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Liidu programmist antud rahastuse suhtes

Muudatusettepanek

1. Meede, mis on saanud toetust liidu muu programmi alusel, võib saada toetust ka programmist LIFE, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. **Selleks et vastata programmi alusel toetuse saamise**

kohaldatakse selle programmi eeskirju. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ning erinevatest liidu programmidest antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt vastavalt toetuse andmise tingimusi käsitlevate dokumentidega.

tingimustele, ei tohi liidu muudest programmidest rahastatud meetmed olla kahjustanud artiklis 3 sätestatud keskkonna- ja kliimaeesmärke. Liidu programmist antud rahastuse suhtes kohaldatakse selle programmi eeskirju. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ning erinevatest liidu programmidest antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt vastavalt toetuse andmise tingimusi käsitlevate dokumentidega.

Muudatusettepanek 53

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 15 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Meetmed, millele on antud kvaliteedimärgis või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:

(a) neid on hinnatud programmi projektikonkursi alusel;

(b) need vastavad kõnealuse projektikonkursiga ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;

(c) eelarvepiirangute tõttu ei saa neid selle projektikonkursi alusel rahastada, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-st või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist kooskõlas määruse (EL) XX [ühisätete määrus] artikli [67] lõikega 5 ning määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamine, haldamine ja järelevalve] artikliga 8, tingimusel et need meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

Muudatusettepanek

2. Meetmed, millele on antud kvaliteedimärgis või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:

a) neid on hinnatud programmi projektikonkursi alusel;

b) need vastavad kõnealuse projektikonkursiga ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;

c) eelarvepiirangute tõttu ei saa neid selle projektikonkursi alusel rahastada, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-st või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist kooskõlas määruse (EL) XX [ühisätete määrus] artikli [67] lõikega 5 ning määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamine, haldamine ja järelevalve] artikliga 8, tingimusel et need meetmed on kooskõlas asjaomase programmi ***rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide ja*** eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

Muudatusettepanek 54

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 16 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Käesoleva programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega.

Muudatusettepanek

Käesoleva programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega, **võttes nõuetekohaselt arvesse kestlikkuse ja läbipaistvuse nõudeid.**

Muudatusettepanek 55

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 17 – pealkiri

Komisjoni ettepanek

Tööprogramm

Muudatusettepanek

Mitmeaastane tööprogramm

Muudatusettepanek 56

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 17 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud vähemalt kahe mitmeaastase tööprogrammi kaudu. **Tööprogrammis esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.**

Muudatusettepanek

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud vähemalt kahe mitmeaastase tööprogrammi kaudu. **Komisjonile antakse volitused võtta vastavalt artiklile 21 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, võttes vastu need mitmeaastased tööprogrammid.**

Muudatusettepanek 57

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 1 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1a. Komisjon tagab, et kaasseadusandjate ja sidusrühmadega, kaasa arvatud kodanikuühiskonna organisatsioonid, konsulteeritakse mitmeaastaste tööprogrammide väljatöötamisel piisavalt.

Muudatusettepanek 58

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 – punkt a a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

aa) kaasrahastamise miinimum- ja maksimummäärad, mis on diferentseeritud vastavalt artiklis 4 sätestatud allprogrammidele ja artiklis 10 sätestatud rahastamiskõlblikele meetmetele, mille puhul esimese mitmeaastase tööprogrammi kaasrahastamise maksimummäärad artikli 10 lõike 2 punktides a, b ja d osutatud meetmetele on kuni [60 %] rahastamiskõlblikest kuludest ja [75 %] juhul, kui tegemist on looduse ja bioloogilise mitmekesisuse allprogrammi raames rahastatavate projektidega, mis puudutavad elupaiku või liike, mis on esmatähtsad direktiivi 92/43/EMÜ rakendamiseks, või linnuliike, mida direktiivi 2009/147/EÜ artikli 16 kohaselt loodud tehnika ja teaduse arenguga kohandamise komitee peab rahastamisel esmatähtsaks, kuna see on vajalik kaitse-eesmärgi saavutamiseks;

Muudatusettepanek 59

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 – punkt a b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

***ab) segarahastamistoiminguteks ette
nähtud maksimaalne kogusumma;***

Muudatusettepanek 60

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 – punkt d a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

***da) mitmeaastase tööprogrammiga
hõlmatud ajavahemiku vältel välja
kuulutatavate taotlusvoorude esialgsed
ajakavad;***

Muudatusettepanek 61

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 – punkt d b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

***db) projektide esitamise ja
valikumenetluse tehniline metoodika ja
artiklis 13 sätestatud valiku- ja
hindamiskriteeriumide elemendid.***

Muudatusettepanek 62

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2a. Esimese mitmeaastase tööprogrammi kestus on neli aastat ja teise mitmeaastase tööprogrammi kestus on kolm aastat.

Muudatusettepanek 63

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2b. Komisjon tagab, et taotlusvoorus kasutamata jäänud vahendid jaotatakse ümber artikli 10 lõikes 2 osutatud eri meetmeliikide vahel.

Muudatusettepanek 64

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 17 – lõige 2 c (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2c. Komisjon tagab sidusrühmadega konsulteerimise mitmeaastaste tööprogrammide koostamisel.

Muudatusettepanek 65

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 19 – lõige 1**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis, **võttes nõuetekohaselt arvesse sidusust, koostoimet, liidu lisaväärtust ja pikaajalist jätkusuutlikkust ning asjaomase keskkonnaalase tegevusprogrammi prioriteete.**

Muudatusettepanek 66

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 19 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Programmi vahhindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui **neli** aastat pärast programmi rakendamise algust.

Muudatusettepanek

2. Programmi vahhindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui **kolm** aastat pärast programmi rakendamise algust, **ning selles kasutatakse II lisas esitatud väljund- ja tulemusnäitajaid. Kõnealusele hindamisele lisatakse vajaduse korral ettepanek käesoleva määruse muutmiseks.**

Hindamine hõlmab vähemalt järgmist:

- a) programmi rakendamise kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed aspektid,**
- b) vahendite kasutamise tõhusus,**
- c) mil määral on saavutatud kõigi meetmete eesmärgid, täpsustades võimaluse korral tulemused ja mõju;**
- d) projektide tegelik või eeldatav edu muude liidu vahendite võimendamisel, võttes eelkõige arvesse eeliseid, mida annab suurem sidusus muude liidu rahastamisvahenditega,**
- e) mil määral on saavutatud eesmärkide vahel sünergia ja programmi vastastikune täiendavus muude asjakohaste liidu programmidega,**
- f) liidu lisaväärtus ja programmi pikaajaline mõju, et otsustada meetmete uuendamise, muutmise või peatamise üle,**

- g) *sidusrühmade kaasamise määr,*
h) *kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüs programmi mõju kohta direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ loetletud elupaikade ja liikide kaitsestaatusetele.*

Muudatusettepanek 67

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 19 – lõige 3

Komisjoni ettepanek

3. Programmi rakendamise lõpul, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artikli 1 teises lõigus nimetatud tähtaja möödumist, viib komisjon läbi programmi lõpphindamise.

Muudatusettepanek

3. Programmi rakendamise lõpul, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artikli 1 teises lõigus nimetatud tähtaja möödumist, viib komisjon läbi programmi lõpphindamise, *millele lisandub väline ja sõltumatu järelhindamise aruanne, mis käsitleb programmi rakendamist ja tulemusi.*

Muudatusettepanek 68

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 19 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Komisjon *edastab* hindamise tulemused koos oma kommentaaridega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Muudatusettepanek

4. Komisjon *esitab* hindamise tulemused koos oma kommentaaridega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele *ning teeb hindamise tulemused avalikult kättesaadavaks.*

Muudatusettepanek 69

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 20 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti projekte ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

Muudatusettepanek

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti projekte ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet. ***Selleks kasutavad rahaliste vahendite saajad II a lisa kujutatud programmi logo kogu oma kommunikatsioonitegevuses ning logo peab olema strateegilistes kohtades asuvatel teadetahvlitel üldsusele nähtaval kohal. Kui komisjon ei ole määranud teisiti, kannavad kõik programmi raames soetatud kestvuskaubad programmi logo.***

Muudatusettepanek 70

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 23 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Tagasimaksed määruse (EL) nr 1293/2013 alusel loodud rahastamisvahenditest ***võib investeerida [InvestEU fondi] alusel loodud rahastamisvahenditesse.***

Muudatusettepanek

4. Tagasimaksed määruse (EL) nr 1293/2013 alusel loodud rahastamisvahenditest ***jaotatakse programmi meetmete vahel ümber.***

Muudatusettepanek 71

Ettepanek võtta vastu määrus II lisa – punkt 2 – alapunkt 2.1 – kolmas a taane (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

– ***Kemikaalid***

Muudatusettepanek 72

Ettepanek võtta vastu määrus

II lisa – punkt 2 – alapunkt 2.1 – viies a taane (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

– ***Müra***

Muudatusettepanek 73

Ettepanek võtta vastu määrus

II lisa – punkt 2 – alapunkt 2.1 – viies b taane (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

– ***Ressursikasutus ja -tõhusus***

Muudatusettepanek 74

Ettepanek võtta vastu määrus

II lisa – punkt 2 – alapunkt 2.2 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2.2a. Üldine teadlikkus

Muudatusettepanek 75

Ettepanek võtta vastu määrus

II a lisa (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

IIa LISA

Programmi logo

